а то й зовсім не бачивши його, зв'язок з ним утрачається і переноситься в уявленні селянки на так звані «марсельові» ковдри, що чимраз більше добуваються на село; через це й означають мальовання словом «одіяло».

У селах Капулівка, Перевізні Хуторі (Криворізької округи), де це мальовання має ще назву «ковер», зв'язок їх із тканим українським килимом — найвиразніший. Це мальовання, як у килимах, дають на кольоровому тлі і, як у килимах таки з рослинним орнаментом, рослинні мотиви здебільша розміщуються на них так, що чимала частина кольорового тла поміж мотивами лишається незаповнена; це робить мальовання таким самим оздобним, декоративним, як і український килим.

Надто багате на різноманітне кольорове тло мальовання села Капулівки, і капулянки виявляють при цьому дивовижне чуття справжньої кольорової гармонії: тло цілком визначує дану на нім кольорову гаму орнаменту.

Тут ми знаходимо:

1) Густе чорне тло (сажа проста або голяндська), таке часте в найкращих зразках старовинних килимів українських; орнамент на такому тлі дають білий з повкроплюваними серед нього тільки невеличкими плямами червоно-рожевих відтінків.

2) Темносиній (лазорка), що справляє враження синього оксамиту; орнамент на такому тлі дають:

а) увесь білий, але неоднакової інтенсивности: подекуди густий білий, де-не-де немов прозірчастий, і крізь нього просвічується тло; таке мальовання робить враження ажурного мережива[1];

б) абож орнамент дають великими білими й темночервоними плямами, а так само

в) сполученням білих, рожевих та цинамонових кольорових плям.

3) Блакитний (лазорка і біла глина) — теж тло українських килимів; розмальовуючи таке тло фарбами цілої своєї палети, художниця, однак, дає великі жовті плями, чого в мальованні з тлом іншого забарвлення не бачимо.

4) Сіре тло (сажа й біла глина); це тло вкривають білим орнаментом, а серед нього дають невеличкі рожево-червоні та жовто-цинамонові плями.

5) Буре тло (червона глина та сажа).

Тільки село Капулівка знає таке багатство кольорових фонів, тільки тут подибуємо це інтенсивне чорне, темносиню й блакитне тло.

У с. с. Олексіївка (Чортомлик) та Перевізні Хуторі (Криворізької округи), де мальовання під килим теж дуже поширене, його дають на сірому, бурому тлі. Опріч того, тут трапляється рожеве (сомон) тло, що його добувають, змішуючи червону й білу глину.

Село Олександрівка, де мальовання на стіні над ліжком дуже часте, але де назву воно має вже «одіяло», його дають здебільша на білому тлі стіни, роблячи барвне облямування. Біле, невтральне тло лишає повну волю користувати з цілої палети без такого тонкого добору фарб, як тоді, коли тло кольорове; але в цьому мальованні немає вже тієї оздобности кольорового тла, що так споріднює його з стародавнім килимом.

Те саме й у композиції орнаменту, що ним розмальовують це тло. Мальовання с. Капулівки здебільшого дає ту саму композиційну схему, що є звичайна для мальовання цього гатунку тепер по інших селах. Ця композиційна схема, загалом бравши, така: облямовий прямокутник мальовання мають як композиційну цілість; його заповняють зцентралізованим ритмічно викінченим орнаментом; осередок звичайно виділяють обводом більшого діяметру, що заповнюють рослинним орнаментом; рослинним орнаментом дають і кутові заповнення (табл. XXVI, XXIV, мал. 2); ця основна композиційна схема, іноді з деякими варіяціями[1], домінує в мальованні-килимах; цю композиційну схему бачимо на датованих тканих килимах XIX сторіччя. Але серед мальовання-килимів села Капулівки трапляються зразки, що композицією своєю сягають куди давніших пам'яток килимарства, свідчачи про найближчий зв'язок наступности поміж цими двома формами народньої творчости, що заступили одна одну. Зразки ці дуже нечасті, вони не відновляються. Один із них довелося мені бачити вже

[1]) Мотив орнаменту дають трафаретом, зробленим з картоплини, що на ньому фарба лягає неоднаковим шаром.

[1] З варіяцій найчастіші: замість одного обводу дають два, що забирають центральну частину поля в мальованні (табл. VII, мал. 2, XX, XXI).